

I. ULUSLARARASI
SADREDDİN KONEVÎ SEMPOZYUMU
BİLDİRİLERİ

THE FIRST INTERNATIONAL
SYMPOSIUM ON SADRADDIN QUNAWI

20–21 MAYIS 2008
KONYA

MEBKAM
MERAM BELEDİYESİ
KONEVÎ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERAM MUNICIPALITY
QUNAWI RESEARCH CENTER

20-21 Mayıs 2008 tarihleri arasında Konya Dedeman Otelde düzenlenen bildirilerden oluşmaktadır. Eserin tüm hakkı MEBKAM'a aittir.

Mebkam Yayınları 7

1.Uluslararası Sadreddin Konevî Sempozyumu Bildirileri

Koordinatör

Hasan Yaşar

Yayına Hazırlayan

MEBKAM

Mizampaj ve Kapak Tasarımı

İsmail Özkan

Redaktör

Ali Işık

ISBN

Baskı

Desen Ofset
0332.342 01 57

1.Baskı

Eylül 2010 - Konya

1.000 adet

Fatih Sultan Mehmed'de Sadreddin Konevî ve Ahi Evren Hayranlığı

Prof. Dr. Mikâil BAYRAM

Fatih Sultan Mehmed'in ilim ve sanat severliği yanında çeşitli ilim ve sanat dallarıyla meşgul olduğu da bilinmektedir. Saltanatı döneminde kurulan ilim müesseseleri yapılan çeşitli sanat eserleri ve pek çok ilim adamını himaye etmesi yanında şiirleri ise onun yüksek bir fikir adamı ve büyük bir edip ve sanatkâr olduğunu göstermektedir.

Biz burada Fatih Sultan Mehmed'in Türkiye Selçukluları Devrinin, aralarında derin dostluk ve gönüldaşlık bulunan iki büyük ilim ve fikir adamı¹ Saderddin Konevî (ö.673/1275) ile Ahi Evren Hâce Nasirüddin Mahmud el-Hoyi'ye (ö.659/1261) duyduğu ilgiyi dile getirmeye çalışacağız. Böylece Fatih'in Sadreddin Konevî'nin hocası Muhyiddin İbnü'l Arabi (ö.1240) ile Hâce Nasirüddin Mahmud'un (Ahi Evren) hocası Fahrüddin Razi'ye (ö.606 / 1209) bakış tarzına da bir pencere açılmış olacaktır. Pek tabii Fatih gibi bir sultanın, biri İslam dünyasında kelamcı düşüncenin ve akılcılığın, diğeri tasavvuf yolunun ve sezgiciliğin temsilcisi olan iki bilge kişiye² bakış tarzı ve tutumu hem Türk siyasi tarihi açısından, hem Türk fikir tarihi bakımından çok önemli sonuçlar doğurduğu muhakkaktır.

Türkiye Selçukluları Devrinin en ünlü ilim adamlarından ve Anadolu'nun kültür hayatında önemli bir yeri bulunan Sadreddin Konevî'nin felsefesinin³ ağırlık noktasını "Miftahü'l-gayb" adlı eseri teşkil eder. Tam adı "Miftahu cem'i'l-gayb ve'l-vücut" olub daha çok "Miftahü'l-gayb"⁴ diye tanınan bu ünlü eserin Anadolu'da ilk dördü Fatih devrinde olmak üzere on ayrı yazar tarafından şerh edildiği bilinmektedir.⁵ Ayrıca bu eser, bilinmeyen bir zat tarafından Farsçaya da tercüme edilmiştir.⁶ Bu tercümenin Pertev Paşa (Süleymaniye) Ktp. nr. 278, Ayasofya (Süleymaniye) Ktp. nr. 2089 ve Hacı Mahmut Ef. (Süleymaniye) Ktp 2610'da olmak üzere Türkiye kütüphanelerinde üç nüshası vardır. Bu nüshalardan en eskisi çok güzel bir ta'lik ile yazılmış olan Pertev Paşa Kütüphanesindeki nüsha olup, kapak sahifesinde yaldızla yazılmış **برسم مطالعه سلطان الاعظم محمد بن مراد خان** şeklindeki kayıttan hem bu nüshanın Sultan Fatih'in özel kütüphanesine ait olduğunu, hem de Fatih'in bu eseri okuduğunu öğreniyoruz. İşte Fatih tarafından mütalaa edildiği anlaşılan bu eserin Ahi Evren diye bilinen Şeyh Nasirüddin Mahmud tarafından Farsçaya tercüme edildiği kuvvetle muhtemeldir. Ahi Evren, Sadreddin Konevî'nin et-Teveccüh olarak tanınan et-Teveccühü'l-atamm nahval-Hakk adlı

1 Sadrüddin Konevî ile Ahi Evren Nasirüddin Mahmud arasındaki mektuplaşmayı konu edinen makalemizde (Uzunçarşılı Armağanı, İstanbul, 1979, s.221-240) bu iki bilgin arasındaki yakınlık ve dostluk detaylı olarak gösterilmiştir. Ayrıca "Ahi Evren ve Ahi Teşkilâtı'nın Kuruluşu" adını alan doktora çalışmamızı da yayınlamış (Konya 1991) bulunuyoruz.

2 İbû'l Arabi'nin Fahrüddin Razi'ye yazdığı bir mektupta (Resailü İbnü'l Arabi, Haydarabat, 1367/1948, s.5-9) bu iki alim arasındaki düşünce farkı görülmektedir.

3 Sadreddin Konevî'nin felsefesi için bkz. Nihet Keklik, Sadreddin Konevî'nin felsefesinde Allah-kainat ve insan (İstanbul, 1957)

4 Sadreddin Konevî bu eserinin ön sözünde (Kayseri Raşit Ef. Ktp.nr.1125, yp.14a) bu eserini "Ahassu'l Havass" için yazdığını belirtmektedir. Bu bakımdan Konevî'nin bu eseri çok ilmi ve ağır edebî bir dille kaleme alınmıştır. Krş. Konevî'nin felsefesinde Allah-kainat ve insan s.19.

5 Bu şerhler ve nüshalarının tavsifi ve yerleri için bkz. Osman Ergin, Sadreddin Konevî ve eserleri, Şarkiyat Mec. (İstanbul 1957, s. 69-72)

6 Aynı eser, s. 69

eserini de Konevî'nin isteğiyle Farsçaya tercüme etmiştir.⁷ Bu tercüme yazdığı uzunca ön sözde, "Yüksek zevk ve sırlara derin ve kalbe doğan manalara (Mevacid) delalet eden kelime ve tabirleri zaten Arapçaya nazaran çok dar olan Farsçaya tercüme etmeyip Farsça ibarelerde aynen muhafaza ettim"⁸ demektedir. Miftahü'l-gayb tercümesinde de aynı metod uygulanmıştır.

Sultan Fatih'in Sadreddin Konevî'ye duyduğu ilgiden olmalı ki – yukarıda da belirtildiği gibi- onun devrinde dört ayrı yazar Miftahü'l-gayb'ı şerh etmişlerdir.⁹ Bunlardan biri de bizzat Fatih'in emri ile Simavlı Şeyh Ahmet İlahi (öl. 896/1490) tarafından yazılmıştır.¹⁰ Şeyh Ahmed İlahi hakkında geniş bilgiyi ondan bahseden eserlere havale ederek¹¹ burada konumuzla ilgisinden dolayı bahsi geçen şerhinden ve Sultan II. Mehmed (Fatih) ile ilgisinden bahsetmek istiyoruz. Molla Ahmed İlahî ilk tahsilini İstanbul'da tamamladıktan sonra, İran'a gitmiş orada Nakşibendi Şeyhi Hacı Ubeydullah-ı Ahrar'ın (öl. 695/1489) yanında yetişmiş bilahare İstanbul'a dönmüştür. Böylece Nakşibendî tarikatını Anadolu'ya getiren şeyhlerden biri de Molla Ahmed İlahî olmuştur.¹² Ayasofya Camii'nde verdiği derslerle Sultan Fatih'in dikkatini çekmiş¹³ ve ona Şeyh Sadreddin Konevî'nin "Miftahü'l-gayb" adlı eserini şerh etmesini emretmiştir.¹⁴

Şeyh Ahmed İlahî, bu emri aldıktan sonra Evrenos-zade Ahmet Bey'in (öl.904/1498) delaleti ile Vardar Edremit'i yakınlarında Rahmet Dağı eteğinde bir çeşme başında yaptırdığı ve "Daru's Safa" adını verdiği, yanında mescid bulunan zaviyeye çekilerek tedris ve telifle meşgul olmuştur.¹⁵ İşte Padişahın emrini de burada yerine getirmiştir. Nitekim Molla İlahi'nin bu zaviyede kaleme aldığı "Şerh-i Miftahü'l-gayb"ın kendi el yazısı olan nüshası bugün Konya Yusufaga Ktp. nr. 414'de kayıtlı olup¹⁶ sonunda müellifin kendi el yazısı ile yazdığı telif kaydında (422b-423a) bu hususu da not etmiştir.¹⁷

7 Bu tercümenin bilinen tek nüshası, Konya Yusufaga Ktp. nr. 4866'da kayıtlı, içinde Ahi Evren Şeyh Nasiruddin'e ait olduğunu belirten (la'da) "Metalü'l İman" ile "Tercüme-i Elvah-i İmadî" adlarındaki iki eseri ile bir arada olmak üzere sadece üç risale ihtiva eden mecmuanın 33b,52b sahifelerinde yer almıştır. 11 Zilkade 673/8 Mayıs 1275 de , yani Sadreddin Konevî'nin vefat ettiği yıl içerisinde istinsah edilmiştir. Ön sözünde belirtildiğine göre (34b) Konevî'nin kendi el yazısı ile olan nüshadan tercüme edilmiştir. Dolayısıyla mütercim, Konevî'nin yakınlarından olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Konevî ve Ahi Evren'nin birbirilerine yazdıkları karşılıklı mektuplardaki dil ve üslup özelliği ve bu mektuplarda görülen aralarındaki dostluk ve fikir alış verişi bize bu eserin Ahi Evren tarafından tercüme edildiği kanaatini vermektedir. Diğer taraftan bu eserdeki dil ve üslup özelliği, tercümede sözü edilen "Miftahü'l-gayb" tercümesinin de Ahi Evren'e ait olduğunu açık olarak göstermektedir. Bu makalenin hacmi burada bu teknik konu hakkında detaylara girmeye imkân vermemektedir.

8 Belirtilen nüsha, yp. 35a

9 Sadreddin Konevî ve Eserleri, s. 69-70

10 Katip Çelebi, Keşfü'z-zünun, Nşr. Ş. Yaltkaya, R. Bilge, İstanbul, 1943, II, 1968.

11 Mecduddin Efendi: Tercüme-i Şakayık-ı Numaniye , İstanbul , 1269, s. 262-265; Lamii Çelebi: Tercüme-i Nafahatü'l Üns , İstanbul, 1289, s.460-464; Mehmed Tahir: Osmanlı Müellifleri, İstanbul, 1333, I.s.91-92; İ. Hikmet Ertaylan: İlahi Divanı (önsözü) , İstanbul, 1961, s.16.

12 Fuad Köprülü: Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Ankara 1966, s.48.

13 Nesayih-i Molla İlahi, Bursa Eski Eserler Ktp. (Ulu Camii kısmı) nr.3493, yp. 172, 303b.

14 Molla İlahi, Şerh-i Miftahu'l-gayb, Konya Yusufaga ktp. nr. 414, yp. 1a

15 Keşfü'z-zünun, II, 1768, Osmanlı Müellifleri, I. 91; İ. H. Uzunçarşılı, "Evrenos", İslam Ansiklopedisi, İstanbul 1964,3, s.417.

16 Gerek nüshanın 1a sahifesinde bulunan "Şerhu Miftahi'l-gayb bi-hattı müellifihi" kaydı, gerek nüshanın kenarına yazılan ilave ve karalamalar, ve gerek sonundaki (421b-423a) telif kayıtlarındaki ibareler bu nüshanın müellif hattı olduğunda şüpheye muhal bırakmamaktadır.

17

تم التصنيف في الخلوة الالهية في الداوية المسماة بدار الصفا في شهر الصوم ذي الصفا و تلك الداوية دار التصوف والتوحيد بناها المصنف تحت الجبل المبارك عند العين الجارية النافعة مع مسجد الشريفة والخلوات اللطيفة في خارج بلدة أدرميد و هي بلدة من بلاد الروم صانها الله مع سلطانها المصنف له عن الافات والشوم أمين يا رب العالمين.

Dipnotta sunduğumuz “fî'l-Menakib mesnevî” başlığını taşıyan mesnevinin son beytinden şerhin 880 yılında tamamlandığı ve tasnif kaydında ise, oruç ayı kaydı bulunduğuna göre, eser 29 Aralık 1475-27 Ocak 1476 tarihleri arasında tasnif edilmiş olup ancak bu tarihten sonra Fatih'e takdim edilmiş olabilir.

Molla Ahmet İlahi bu şerhin sonuna, gene kendi eliyle yazdığı nüshanın 421b-422a sahifelerinde eseri için yazdığı takrizde bu eseri tercüme ederken ancak yaşanarak anlaşılan ve idrak olunan derin ve müphem manaları, derûnî ahval ve mevacide taalluk eden lafızları tercüme etmeyip metinde muhafaza ettiğini, böylece yazarın (Konevî'nin) terkiib ve tertibine ittiba ettiğini söylemektedir. Şeyh Ahmet İlahi'nin bu açıklamasından yukarıda bahsi geçen Ahi Evren Hâce Nasireddin'in Konevî'nin Miftahü'l-gayb'ını tercüme ederken takib ettiği usulü uyguladığı ortaya çıkmaktadır. Hatta Şeyh Ahmet İlahi'nin, Ahi Evren'in Miftahü'l-gayb tercümesini görmüş olması ve adı geçen eserini yazarken bu tercümeden istifade etmiş olması da kuvvetle muhtemeldir.

Şeyh Ahmet İlahi, “Şerh-i Miftahü'l-gayb” adlı eserini padişaha sunduktan sonra bir de “Şerh-i İstilahat-ı Miftahü'l-gayb” adlı bir başka eseri gene Fatih Sultan Mehmet adına kaleme almıştır.¹⁸ Durum öyle gösteriyor ki, Sultan Fatih, Şeyh Ahmet İlahi'ye “Miftahü'l-gayb”ı şerh ettirmeden önce -yukarıda belirtildiği gibi- Ahi Evren'in Tercüme-i Miftahü'l-gayb'ını okumuş olduğu için Şeyh Ahmet İlahi'nin yaptığı şerhte bir yenilik görmemiştir. Yahut İlahi'nin yaptığı Şerh'te de Ahi Evren'in tercümesinde olduğu gibi yüksek zevk ve sırlara, derin mana ve iç duygulara (mevacid) delalet eden lafızların açıklanmadığı hususunda İlahi'yi ikaz etmiştir. Bunun üzerine Şeyh Ahmet İlahi, “Şerh-i İstilahat-ı Miftahü'l gayb” adlı eserini kaleme aldığını, bu eserin ön sözünde ifade etmektedir.¹⁹ Hatta sultanın bu hususta kendisini ikaz ettiğini de ima etmektedir. Ancak Şeyh Ahmet İlahi bu eserini Fatih Sultan Mehmed'e takdim edememiştir. Zira Fatih Sultan Mehmed bu eserin tamamlanmasından önce

فی المناقب مثنوی

شېخ صدرالدين امام اهل حال بر کمال ذات او بی شک و ریب می شود مفتوح از آن مفتاح جود کو دلیل بنده شد بر شرح آن کو بدست آورد مفتاح ضمیر سر مفتاحش نگشتی منجلی اهل وجدان را در او ذوق و صفاست مظهر انوار حق است این کتاب سوی حق معراج ارواح است این مستعد سمع شاهی باشد این اشکرالحق علی اتمامه ارسل نحو الرسول والسلام	قطب عالم مرشد اهل کمال آنکه باشد حجتش مفتاح غیب آنکه ابواب کمالات وجود آفرین بادا بر آن شاه جهان آفرین بادا بر آن رأی منیر گر نبودی شاه به فیض حق ولی این مواجد که محل ذوق ماست مصدر اسرار حق است این کتاب مطلقا مفتاح مفتاح است این در دریای الهی باشد این احمدالله علی اتمامه بالصلاة بالتصال والدوام
---	--

فرد له فی تاریخ تم الامر بالتمام
هشت صد و هشتاد تاریخش نهاد
آنکه بر مفتاح این در برگشاد

18 Şeyh Ahmet İlahi'nin böyle bir eserinin mevcudiyeti ilk defa tarafımdan tespit edilmiştir. Bu eserin bilinen tek nüshası Ayasofya (Süleymaniye) Ktp 1757'de kayıtlıdır.

19 Ayasofya (Süleymaniye) Ktp. nr. 1757, yp. 3b-4b.

vefat ettiği anlaşılmaktadır. Çünkü bu kitabın bilinen tek nüshası olan Ayasofya (Süleymaniye) Ktp. nr. 1757'de kayıtlı nüshasının kapak sahifesinde Sultan II. Mehmed'in imzası (mührü) yerine oğlu Sultan II. Bayezid'in mühür ve imzasını ihtiva etmektedir.²⁰

Fatih Sultan Mehmed'in, Sadreddin Konevî ile ilgilenmesi, sadece onun Miftahü'l-gayb'ını okuması ve şerh ettirmesinden ibaret değildir. Gene bu sultan devrinde 881/1476 yılında Konya'ya gönderilen vakıf tescil heyetinin Sadreddin Konevî'nin Konya'daki evkafını tescil ederlerken Konevî'nin Mescid ve mezarının yanı başına kurduğu kütüphaneye vakfettiği kitapların adlarını kaydetmeleri ve bu vakfın gelirlerinin arttırılması²¹ da Sultan Fatih'in Sadreddin Konevî'ye duyduğu ilgi ve hayranlığın sonucudur. Sultan Fatih'in hocası olarak tanınan Ak Şemseddin'in de Konya'da Sadreddin Konevî'nin kütüphanesinde bir müddet çalıştığı bilinmektedir. Bu bakımdan Ak Şemsüddin'in Sultan Fatih'in Konevî'ye ilgisini çektiği de düşünülebilir.

Fatih Sultan Mehmed'in, Sadreddin Konevî'nin baba dostu, gönüldaşı ve arkadaşı olan Ahi Evren Hacı Nasirüddin Mahmud'a duyduğu hayranlık daha açık ve şuurlidir. Selçuklular zamanında Ahiler, Anadolu'yu işgal eden Moğollar'a ve Moğol yanlısı yöneticilere itaat etmiyorlardı. Moğol yönetimine karşı isyan ediyorlardı. Ahi Evren Hacı Nasirüddin, Moğollara karşı Ahi ve Türkmenlerin sürdürdükleri isyanlarda bayrak kişiydi. Bu yüzden Moğollar ve Moğol yanlısı Selçuklu yöneticileri, Ahileri ağır fikrî ve siyasî baskı altında tutuyorlardı. Birçok illerde Ahiler katliamlara maruz kaldılar. Ahi Evren de Kırşehir'deki Ahilerin isyanı sırasında öldürüldü ve eserleri bir buçuk asır boyunca takibat altında tutuldu. Moğolların Anadolu'da Ahiler üzerinde meydana getirdikleri bu şiddetli siyasi ve fikrî baskı yüzünden Ahi Evren Hacı Nasirüddin unutulmaya mahkum edilmiş ve 25 kadar eseri ya başkalarına nisbet edilmiş olarak ya da kütüphane izbelerinde anonim eserler olarak mahdud nüshalar halinde günümüze gelmiştir.²² Bazı eserleri de kayıptır. Yani Ahi Evren 700 yıl boyunca sadece ismi ile yaşayabilmiştir. Böyle olmasına rağmen Fatih Sultan Mehmed'in Ahi Evren'i bazı eserleri ile tanıdığı anlaşılmaktadır. Ahi Evren'in "Tercüme-i Miftahü'l-gayb" adlı eserinin Fatih tarafından okunduğunu yukarıda belirtmiştik. Bundan başka Ahi Evren'in en önemli eseri olup, kısaca Tabsıra diye tanınan "Tabsiretü'l-mübtedi ve-tezkiretü'l müntehi" adlı eseri²³ Fatih tarafından bilindiği ve okunduğu görülmektedir. Çünkü bu eserin Ayasofya (Süleymaniye) ktp. nr.1692'de kayıtlı olup, 869/1464 istinsah tarihli nüshasının kapak sahifesine bu eserin Sultan Fatih'in özel kütüphanesinde olduğu ve Fatih tarafından mütalaa edildiği kaydedilmiştir. Ancak bu nüshanın 2a sahifesine yazılan bir kayıta eserin müfessir Kadı Nasirüddin (Nasruddin) Beyzavi'ye (684/1285) nispet edilmiştir. Bunun sebebi de şudur: Ahi Evren'in bir çok eserleri başkalarına mal edilmiştir. Bu eseri de çoğunlukla Sadreddin Konevî'ye

20 Ayasofya (Süleymaniye) Ktp. nr. 1757, yp. 1a.

21 F. Nafiz Uzluk:Fatih Devrinde Karaman Vilâyeti Vakıfları Fihristi, Ankara 1958, s.10-13, İ. Hakkı Konyalı: Konya Tarihi, Konya 1964, s.497-504.

22 Bu konuda geniş bilgi için bkz. Mikâil Bayram: "Ahi Evren Kimdir? Gerçek Şahsiyeti ve Eserleri" Türk Kültürü Dergisi, sayı191, s.158-668.

23 Bu eser –ileride arz edileceği gibi- Türkiye kütüphanelerinde 24, yabancı ülkelerde 3 nüshası tarafımızdan gözden geçirilmiş olup, bu nüshaların bir çoğunda başta Sadreddin Konevî olmak üzere muhtelif kişilere nispet edilmiştir. Biz eserin en eski nüshalarına, Eflaki'nin "Menakubu'l Arifin"indeki bir kaydına (Ankara, 1958-61, II,188) ve Katip Çelebi'nin Keşfüz-zünün'daki tespitine(İstanbul,1941-43, I,338) dayanarak bu eserin Ahi Evren Hacı Nasirüddin'e aid olduğunu tespit etmiş bulunuyoruz. Ahi Evren'in bu eseri "Tasavvufi Düşüncenin Esasları" adıyla tarafımdan tecüme edilerek geniş bir ön bilgi ile (Ankara 1995) yayımlanmıştır.

mal edilmiştir²⁴. Katip Çelebi de Keşfü'z-zünun'da Tabsira'yı Konevî'ye nispet ettikten sonra bazı nüshalarında bu eserin Şeyh Nasiruddin Muhaddis'e, yani Ahi Evren Hacı Nasirüddin'e ait olduğuna dair kayıtların bulunduğunu da kaydetmektedir.²⁵

İşte Kâtip Çelebi'nin haber verdiği bu Nasireddin'in kim olduğunu tespit etme gayretinden doğan hata sonucunda bu nüshada da "Tabsıra", Kadı Nasirüddin Beyzavi'ye mal edilmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Bu nüshanın istinsah tarihinden 17 yıl sonra, yani 886/1481'de Sultan Fatih'in emri ile Kırşehir'de Ahi Evren'in türbesinin onarılması ve bu türbeye bitişik bir zaviyenin yapılması²⁶ Fatih'in Ahi Evren'i tanıdığını göstermektedir. Dolayısı ile yukarıda Sultan Fatih tarafından okunduğunu belirttiğimiz iki eserin Ahi Evren'e ait olduklarının Fatih tarafından biliniyor olduğu rahatlıkla iddia edilebilir. Hatta Ahi Evren'in başka eserlerini okuduğu da düşünülebilir. Muhtemelen tarih boyunca Sadreddin Konevî ile İranlı âlim Nasireddin-i Tusi arasında teati edildiği sanılan mektupların²⁷ Ahi Evren Hacı Nasireddin ile Sadreddin Konevî arasında teati edildiğini de biliyordu.

NETİCE

Görülüyor ki Fatih Sultan Mehmet, Sadreddin Konevî ile Ahi Evren'e büyük bir ilgi duymuştur. Bu iki bilgini iyi tanımaya çalışmıştır. Ahi Evren Hacı Nasirüddin Mahmud'a duyduğu ilgi ise Konevî'ye duyduğu ilgiden daha ilmî ve suurludur. Herhalde Arapçası Konevî'nin eserlerini okuyup anlamaya yetmediği için Farsça tercüme ve şerhlerden okuyup anlamaya çalışmıştır. Eserlerinin çoğu Farsça olan Ahi Evren'i ise daha rahat ve vukufuyla tetkik etmiştir. Çünkü divanından onun ileri derecede Farsça bildiği gayet açıktır.

²⁴ Tabsıra'nın en eski nüshaları Halef Ef. (Süleymaniye) Ktp. nr.93 (660/1262 istinsah tarihli), Nuruosmaniye Ktp. nr. 2286 (689/1290 İstanbul tarihli), Ayasofya (Süleymaniye) Ktp. nr. 4819 (730/1330 İst. Tarihli) gibi eski nüshaları hariç muahhar nüshalarında çoklukla Konevî'ye ait olduğuna dair kayıtlar bulunmaktadır. Ayrıca Ayasofya (Süleymaniye) Ktp.nr. 1962'deki nüshada Kadı Beyzavi'ye, Reşit Ef. (Süleymaniye) Ktp. nr. 338'de ise Fahrüddin Razi'ye nispet edilmiştir.

²⁵ Keşfü'z-zünun ,I, 338.

²⁶ Kırşehir'deki Ahi Evren Camii'inden türbe ve zaviyeye açılan kapının üstündeki kitabede orasının Mehmed Han b. Murat Han zamanında 886/1481 yılında yapıldığı kayıtlıdır.

²⁷ Bu konuda geniş bilgi için bkz. "*Sadreddin Konevî ile Hacı Nasirüddin-i Tusi arasındaki mektuplaşmanın vaki olduğu iddiası üzerine*" Uzunçarşılı Armağanı, s.220-240.